

Næringspolitiske utfordringer i lys av EUs næringspolitikk

Statssekretær Oluf Ulseth (H)

Innlegg på Europeisk Ungdoms sommerleir
Sandefjord, onsdag 28.juli

EU har som mål å bli den mest konkurransedyktige økonomien i verden

- Det enkelte medlemsland bidrar til den overordnede målsetningen gjennom sin nasjonale næringspolitikk
- Resultatene av dette i hvert land sammenlignes med hva andre land oppnår
- Sammenligningen skjer gjennom såkalt referansetesting ved et antall økonomiske, sosiale og miljømessige indikatorer

Hovedmålene i Lisboa-strategien

- En god makroøkonomisk utvikling
- Kunnskap, innovasjon og gode rammevilkår for næringslivet
- Fullføre det felles indre markedet gjennom reformer i produkt-, tjeneste- og kapitalmarkedene
- Lav arbeidsledighet og høy yrkesdeltakelse
- Modernisere den europeiske sosiale modellen og bekjempe sosial utstøting
- Et bærekraftig miljø

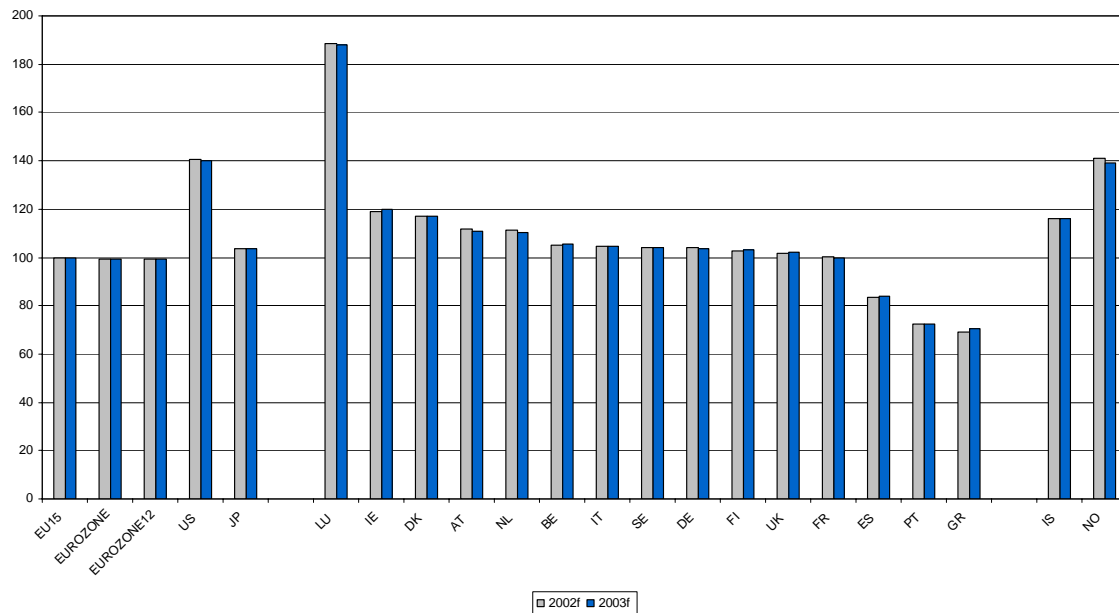

Norge har høy BNP...

Kjøpekraftskorrigert BNP per innbygger (EU15=100)

- Mål på verdiskaping
- Norge har om lag 40% høyere BNP enn gjennomsnittet i EU15
- Inntektene fra petroleumssektoren bidrar til å forklare høy norsk BNP
- Petroleumsutvinning er omplassering av formue og derfor ikke inntekt i vanlig forstand

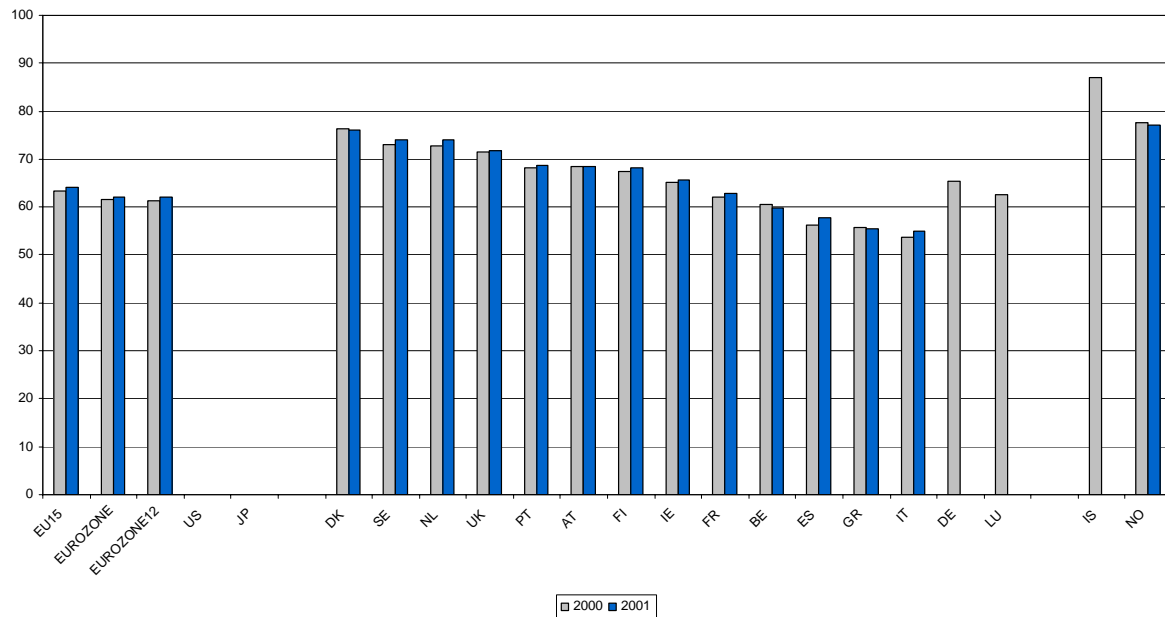

... og en stor del av befolkningen er sysselsatte

Sysselsettingsprosent for befolkningen i alderen 15-64 år.

- Indikator på evne til å utnytte tilgjengelig arbeidskraft
- Bare Island har høyere sysselsettingsfrekvens
- Gir ikke informasjon om hvor mye den enkelte jobber
- Gir ikke informasjon om arbeidskraften har riktig kompetanse

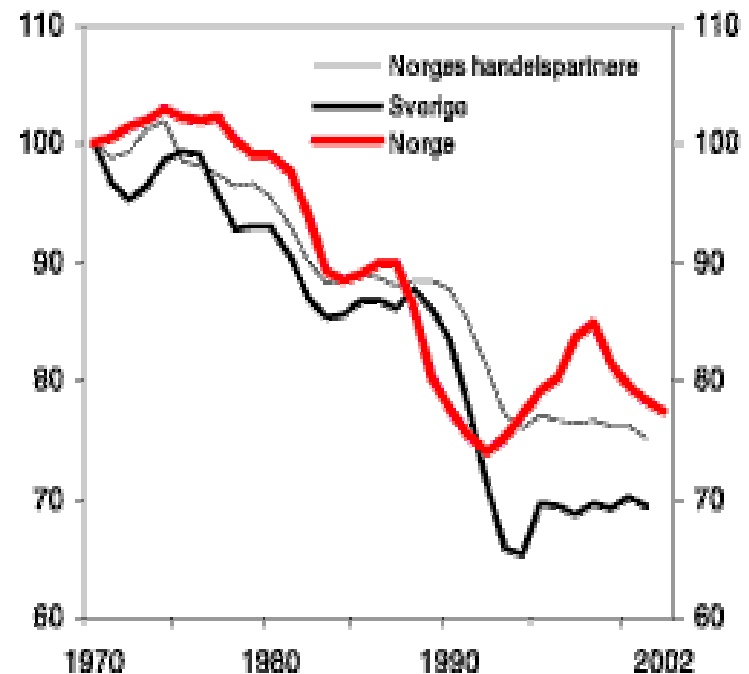

Utfordringer på kort sikt: Konkurransetsatt næringsliv bygges ned

- Eksportbedriftene rammes hardt gjennom:
 - Kraftig vekst i lønnsnivået
 - Vedvarende høyt rentenivå
 - Sterk kronekurs
- Kronestyrkingen har bidratt til økt utskiftning av norske underleverandører med utenlandske
- Globalisering fører til at enkelte dyre, arbeidsintensive prosesser i Norge vil bli utført i andre land samtidig som nye arbeidsplasser skapes

Sysselsatte personer i industrien

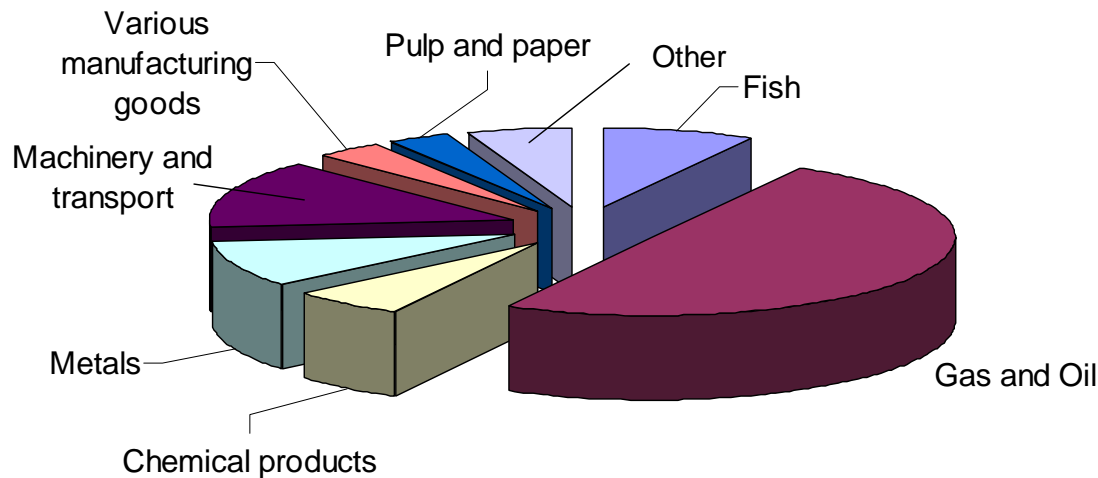

Frihandel og åpne markeder

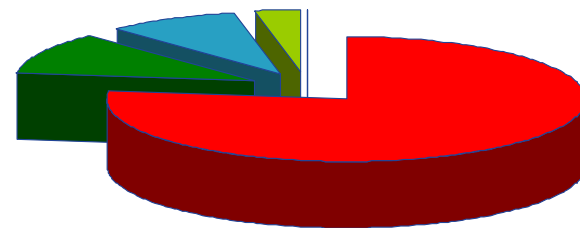

Eksporten utgjør nesten halvparten av BNP

Vareeksport (2001):

Norsk utenrikshandel

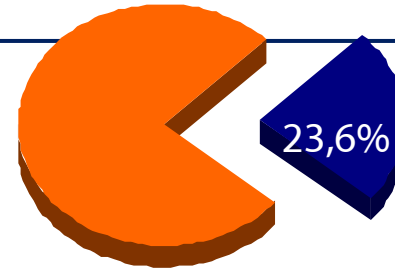
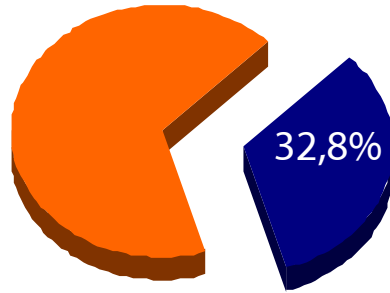
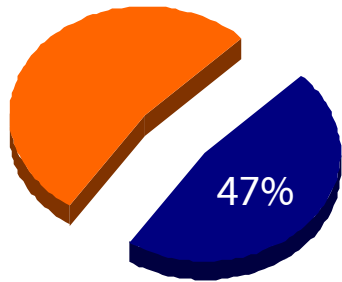

■ Europe (77%) ■ Asia (11%) ■ USA (9%) ■ Other (3%)

Oljen er viktig for Norge

Norsk avhengighet av olje og gass (2000)

Petroleumssektorens andel av statens inntekter

Petroleumssektorens andel av BNP

Petroleumssektorens andel av investeringer i Norge

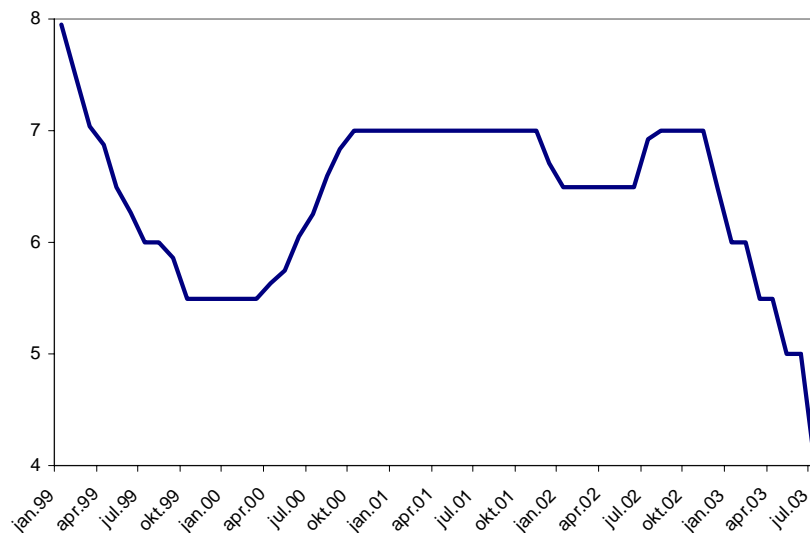
Petroleumssektorens andel av eksport

Et lavere rentenivå bidrar til vekst

- Siden budsjettet for 2003 ble lagt frem i oktober i fjor har Norges Bank satt ned renten med 3 prosentpoeng.
- 1 prosentpoeng tilsvarer om lag 15 milliarder kr. lavere renteutgifter for norske bedrifter og husholdninger.
- Norske kroner har redusert sin verdi i forhold til euro

Utviklingen i Norges Banks styringsrente (foliorenten)

Kilde: Norges Bank

Viktige elementer i næringspolitikken

- Kostnadsutviklingen må ned på linje med våre handelspartnere
- Det bør legges til rette for økt arbeidskrafttilbud
- Effektivisering av offentlig sektor og regelforenkling for næringslivet
- Økt satsing på kunnskap, forskning og utvikling
- Bedriftene beholder kapital til vekst gjennom skatte- og avgiftslettelser
- Aktiv konkurransepolitikk
- Reform av virkemiddelapparatet
- Åpnere handel

Tilgang på arbeidskraft

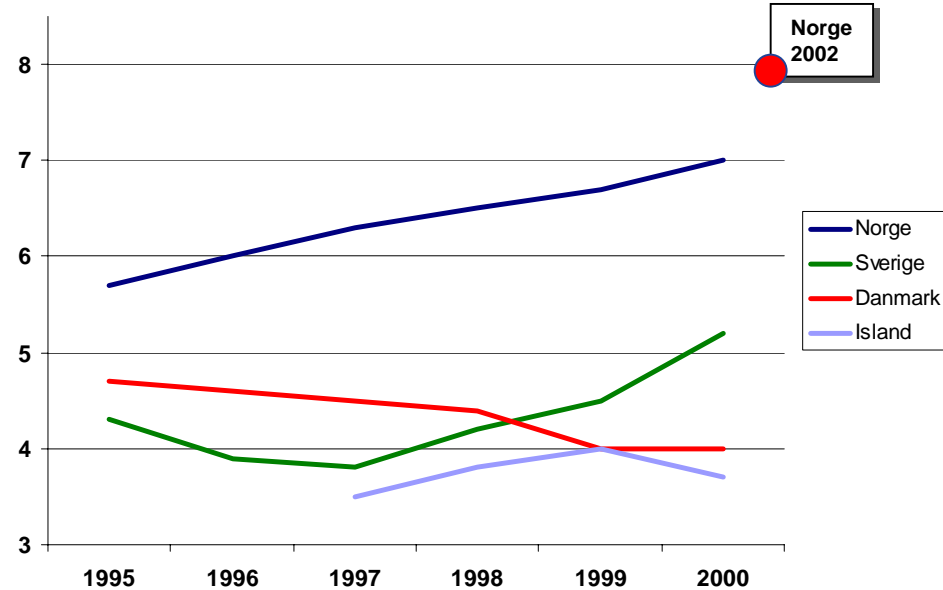

- Begrensede arbeidskraftressurser
- Et betydelig antall trygdede
- Høyt og voksende sykefravær

Regjeringen ønsker derfor:

- Økt tilgang på arbeidskraft
- Legge til rette for at flere velger å arbeide

Sykefravær i Norden. Prosent av ordinær arbeidstid

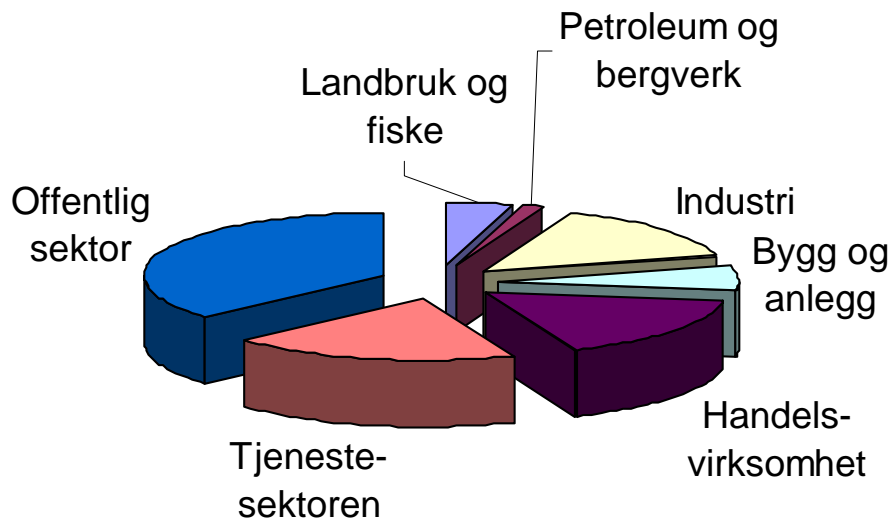

Kilde: NHO

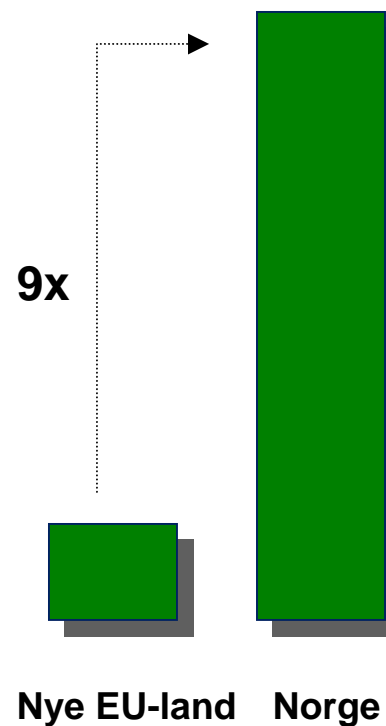

Vekst krever arbeidskraft

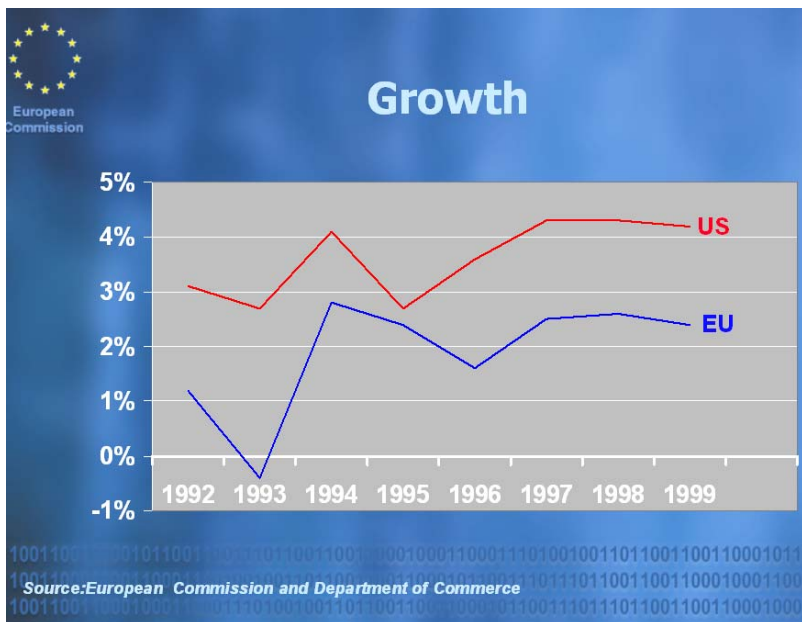
Ansettelse etter næring, Norge

Gjennomsnittlig månedslønn

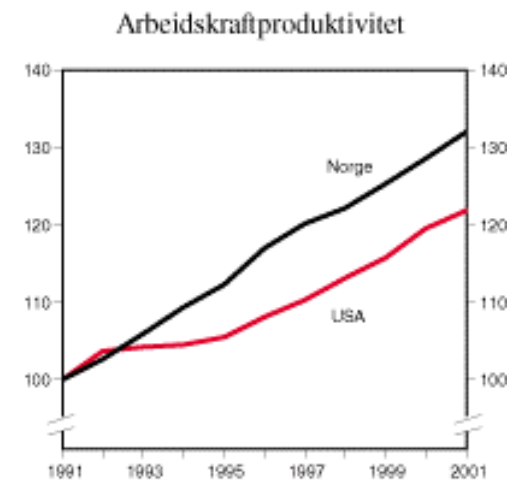

Hvordan skape mer å dele

Politisk drivkraft bak
Lisboa-strategien

- Gode eksempler i Norge
- Finansielle tjenester
 - Varehandl

Kunnskapsutvikling bl.a. ved mer forskning og bedre utdanning

Regjeringen har styrket innsatsen for næringsrettet forskning:

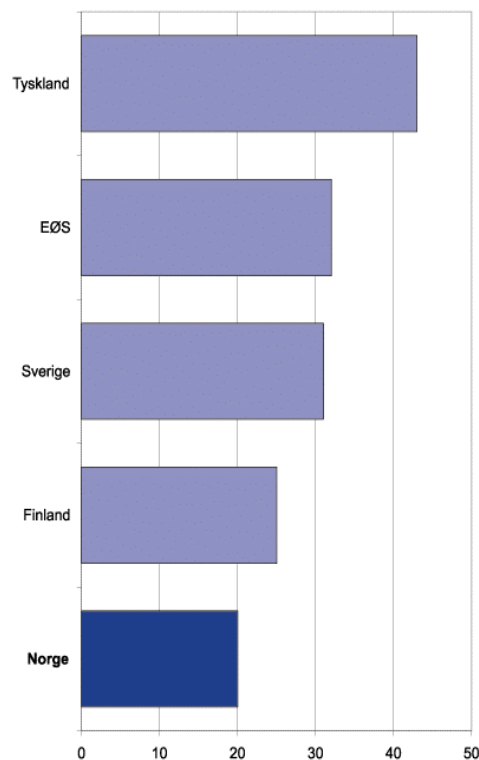
- Skattefradragsordningen for FoU-utgifter er utvidet til å omfatte alle bedrifter
- Bevilgningene til næringsrettet forskning i Forskningsrådet økte med 9 prosent fra 2002 til 2003
- Deltagelse i EUs 6. rammeprogram for forskning
- Forskningsfondet økte med 3 mrd. kroner fra 2002 til 2003

Innovasjon

- Innovasjon er en sentral drivkraft for verdiskaping
- Mindre innovasjon i Norge enn i våre naboland
- Regjeringen vil derfor
 - Legge til rette for økt entreprenørskap
 - Satse på en helhetlig innovasjonspolitik
 - Mer næringsretting av virkemidlene

Nye eller endrede produkter. Andel i forhold til omsetningen i industrien i EØS-land 1996 (Norge 1997) (%)

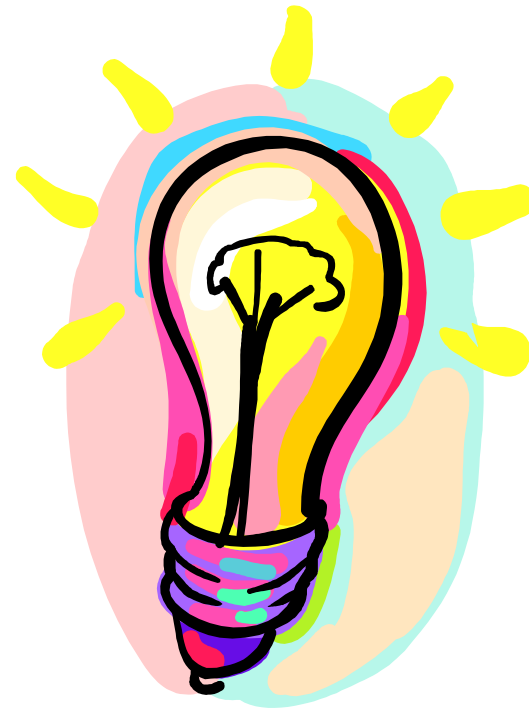

Regjeringens innovasjonspolitik

Handlingsplanen for en helhetlig innovasjonspolitik:

- Rammevilkår for næringslivet
- Kunnskap og kompetanse
- Forskning, utvikling og kommersialisering
- Entreprenørskap, oppstart av virksomhet
- Infrastruktur

Handlingsplanen presenteres i tilknytning til statsbudsjettet for 2004.

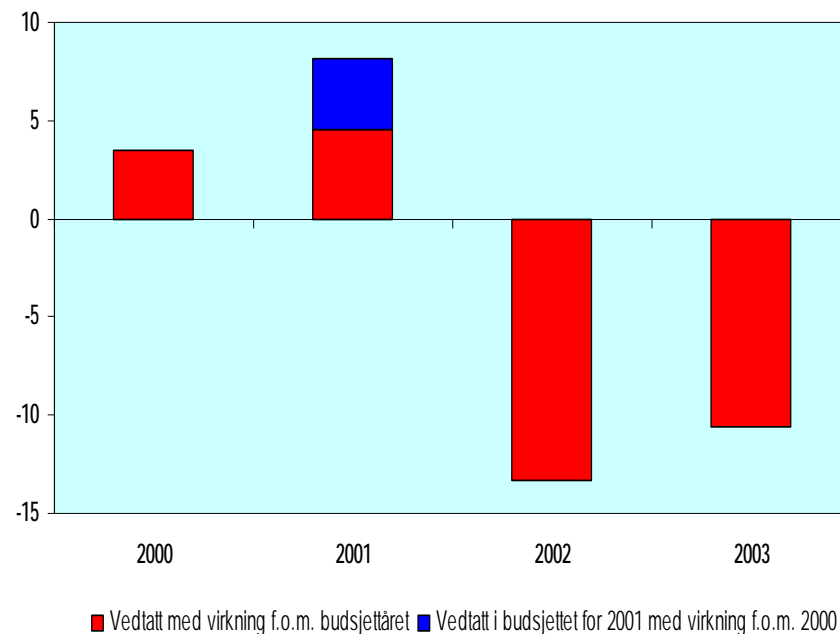

Lavere skatter og avgifter

- Vedtatte lettelser:
 - fjerning av investeringsavgiften
 - høyere avskrivningssatser
 - avvikling av flyseteavgiften
 - fjerning av utbytteskatten
- Størstedelen av til sammen ca. 19 mrd. kroner i skatte- og avgiftslettelser i 2002 og 2003 er rettet mot næringslivet
- Skauge-utvalgets innstilling

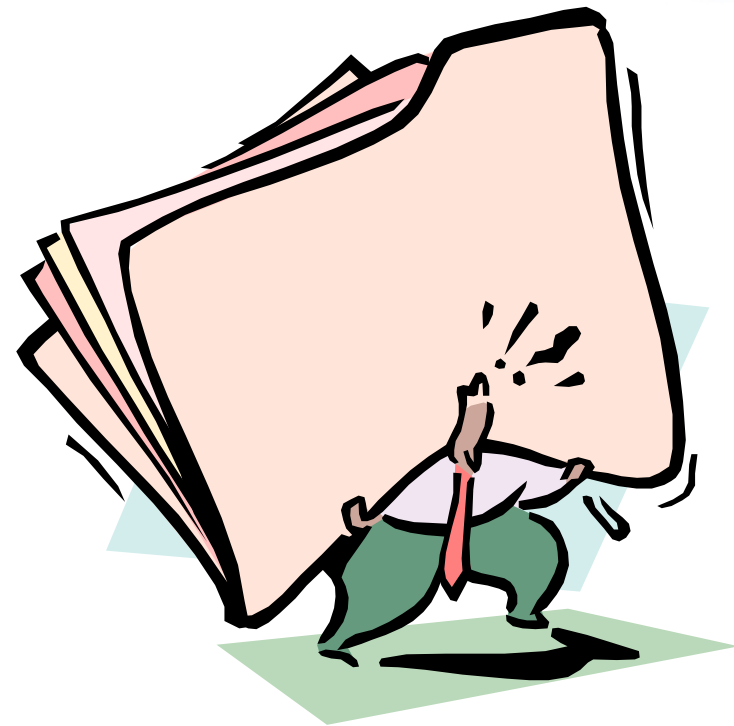
Vedtatte påløpte skatteendringer.

Mrd. kroner løpende

Modernisering og forenkling:

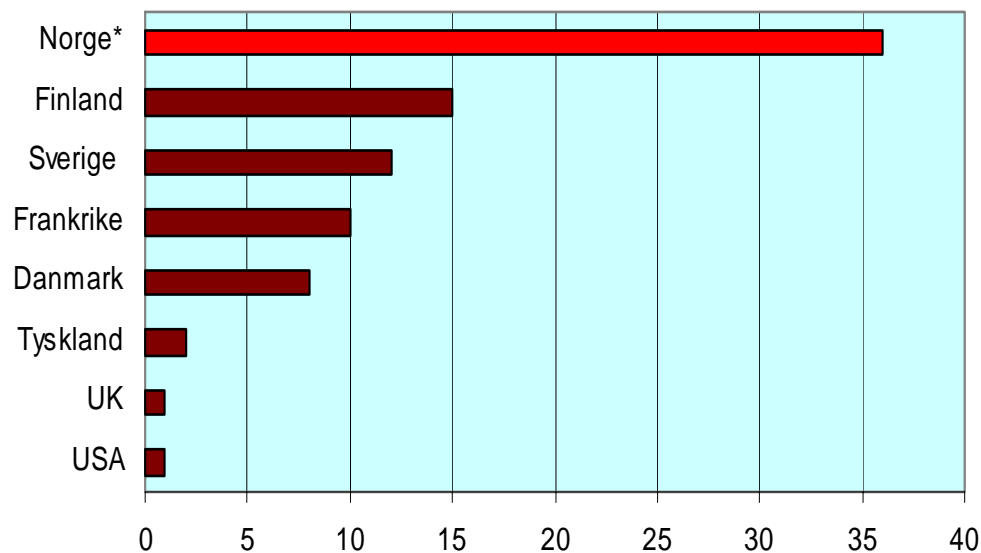
- Regjeringen moderniserer offentlig sektor
- Konsekvensutredning for nye lover og regler
- Alle offentlige etater skal kunne motta rapportering fra næringslivet elektronisk innen 2004
- Prosjekt for etablering av samfunnsstruktur for elektronisk signatur

Et dominerende statlig eierskap

- Det statlige eierskapet er dominerende - særlig i tele, energi, finans og transport
- Statsdominansen fordrer et særlig fokus på konkurransepolitikk

Statlig eierskap. % av total børsverdi. 2000

* Norges tall inkluderer kommunene

Kilde: McKinsey, EVCA

Innovasjon Norge

- Stortinget ga sin tilslutning til:
 - Økt innovasjon i næringslivet som hovedmål
 - SND, Norges Eksportråd, Statens veiledningskontor og Norges Turistråd slås sammen
 - Virkemidlene skal benyttes i henhold til ulike regionale utfordringer og behov
- Det opprettes fem nye såkornfond
 - Fire er regionale
 - Ett er landsdekkende

Norges
Turistråd

Statens Veiledningskontor for Oppfinnere

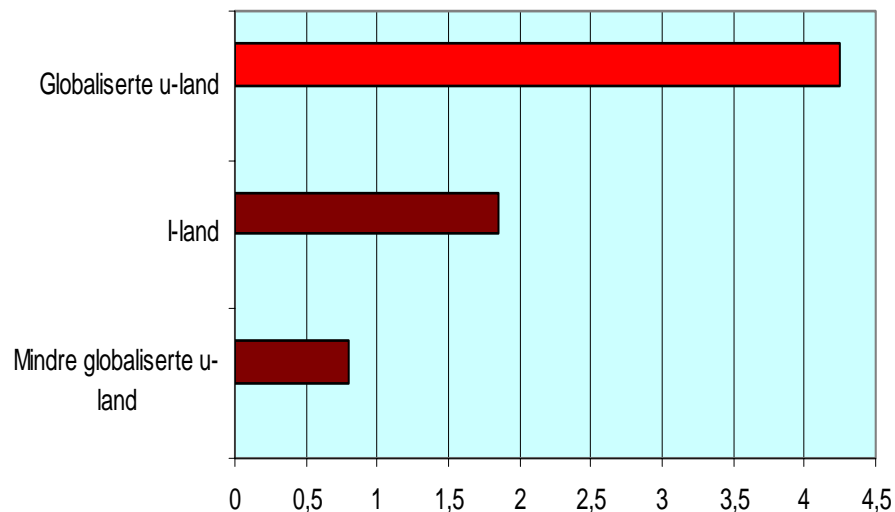

Norsk og internasjonal økonomi trenger økt handel

- Internasjonal og norsk økonomi preges av svak vekst
- Handel kan stimulere til ny vekst, flere arbeidsplasser og økt velferd for forbrukerne
- Norge er aktiv i WTO, EØS og EFTA

Gevinster ved handel. Gjennomsnittlig årlig vekst i BNP per hode (%)*

* Globaliserte land: åpne for handel og investeringer

Kilde: Verdensbanken (2001)

EØS: Markedsadgang til vårt viktigste marked

- EU og EØS utvides i 2004 med 10 nye medlemsland
- Euro som felles valuta
- Folketallet i EU øker fra 380 til 450 millioner
- EUs samlede BNP øker med mindre enn 5%
- Økt skjevhet EU v. EFTA-EØS men utvidet marked

EFTA: Frihandelsavtaler

- Bilaterale og regional utvikling: Hindre diskriminering av Norge
- 19 frihandelsavtaler i dag
- Pågående forhandlinger med Canada, Egypt, Tunis og Chile
- Avtalene inkluderer handel med varer, tjenester og investeringer

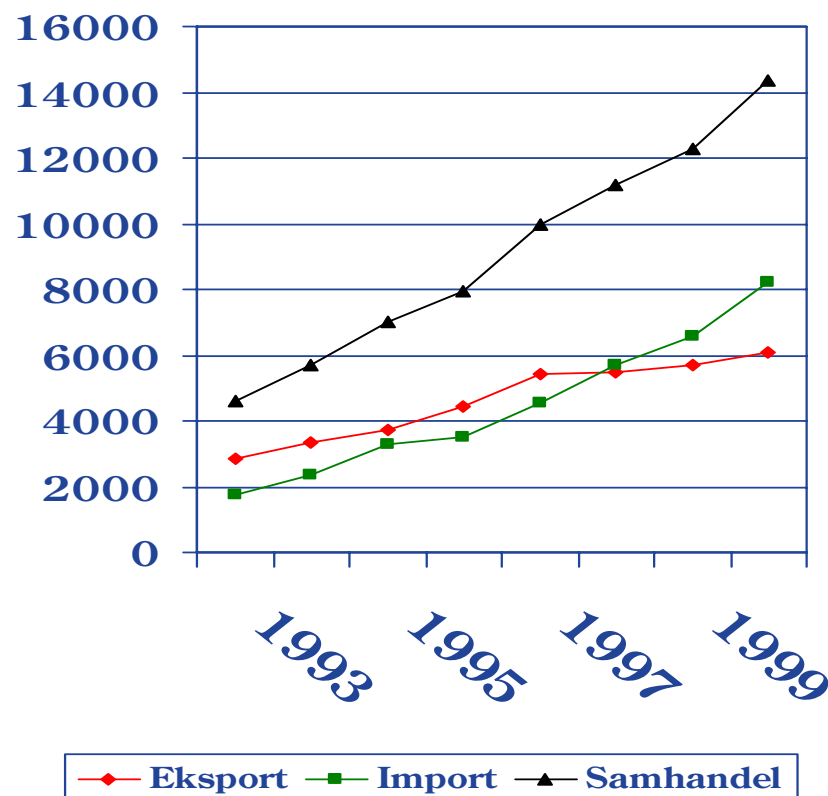

Hvorfor er de nye EU-land viktige?

- Blant Norges raskest voksende eksportmarkeder
- Stabile demokratier
- Dynamiske markedsøkonomier
- Geografisk og kulturell nærhet
- Høyt utdannet og rimelig arbeidskraft

Handel med søkerlandene (mill. kr)

WTO: Frihandel sikres best multilateralt

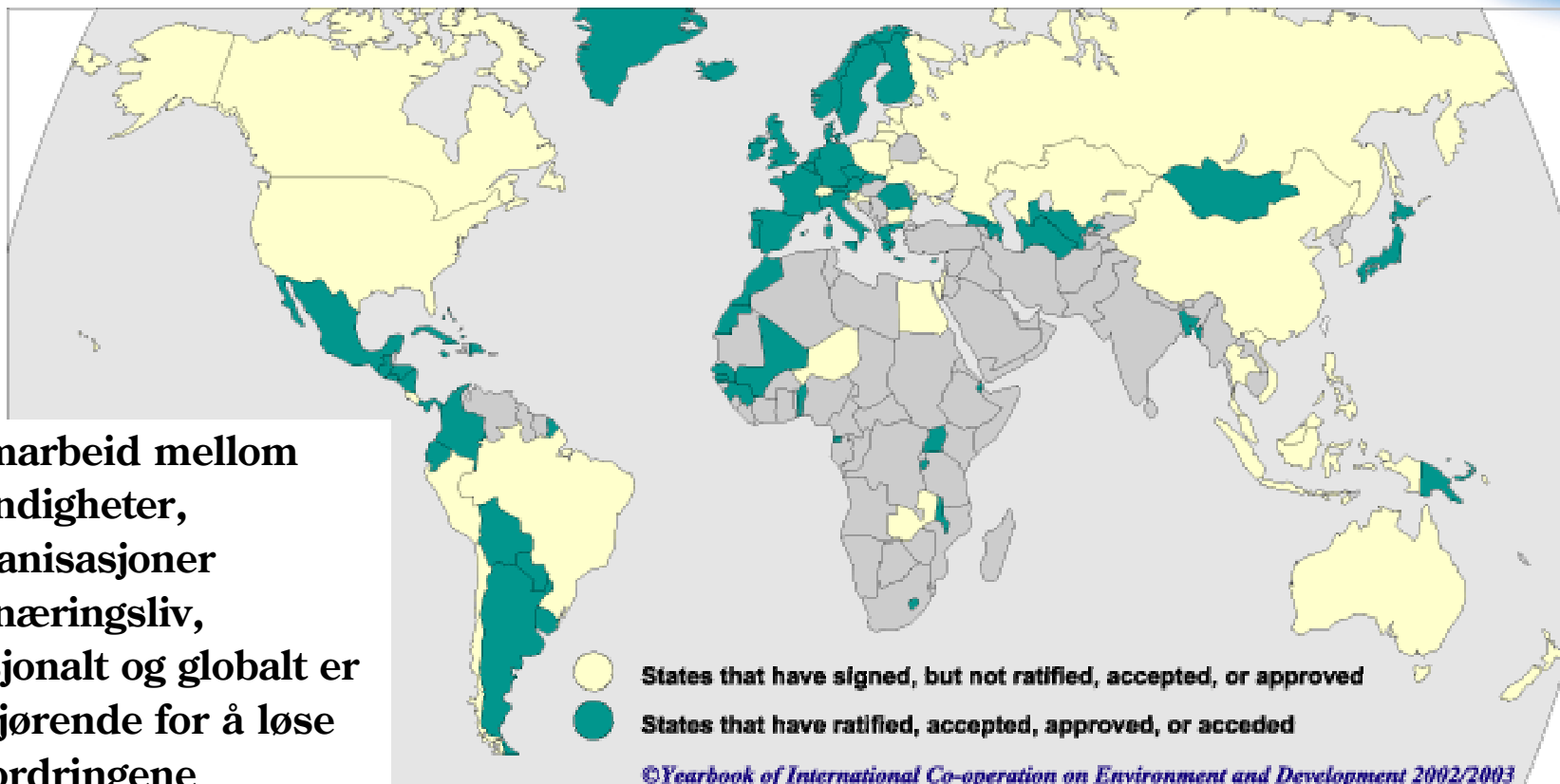
- Handel med tjenester
- Handel med industrivarer
- Regler for anti-dumping
- Handel med landbruksvarer

WORLD TRADE ORGANIZATION
ORGANISATION MONDIALE DU COMMERCE
ORGANIZACIÓN MUNDIAL DEL COMERCIO

Samarbeid for å finne løsninger

Samarbeid mellom myndigheter, organisasjoner og næringsliv, nasjonalt og globalt er avgjørende for å løse utfordringene på miljøområdet.

Gjensidig godkjenning av varer og tjenester

- Gjensidig godkjenning kritisk, ikke minst etter utvidelsen
- Tjenestesektoren er viktig i økonomien, men handel med tjenester så langt begrenset
- Ser frem til debatt om “services of public interest”

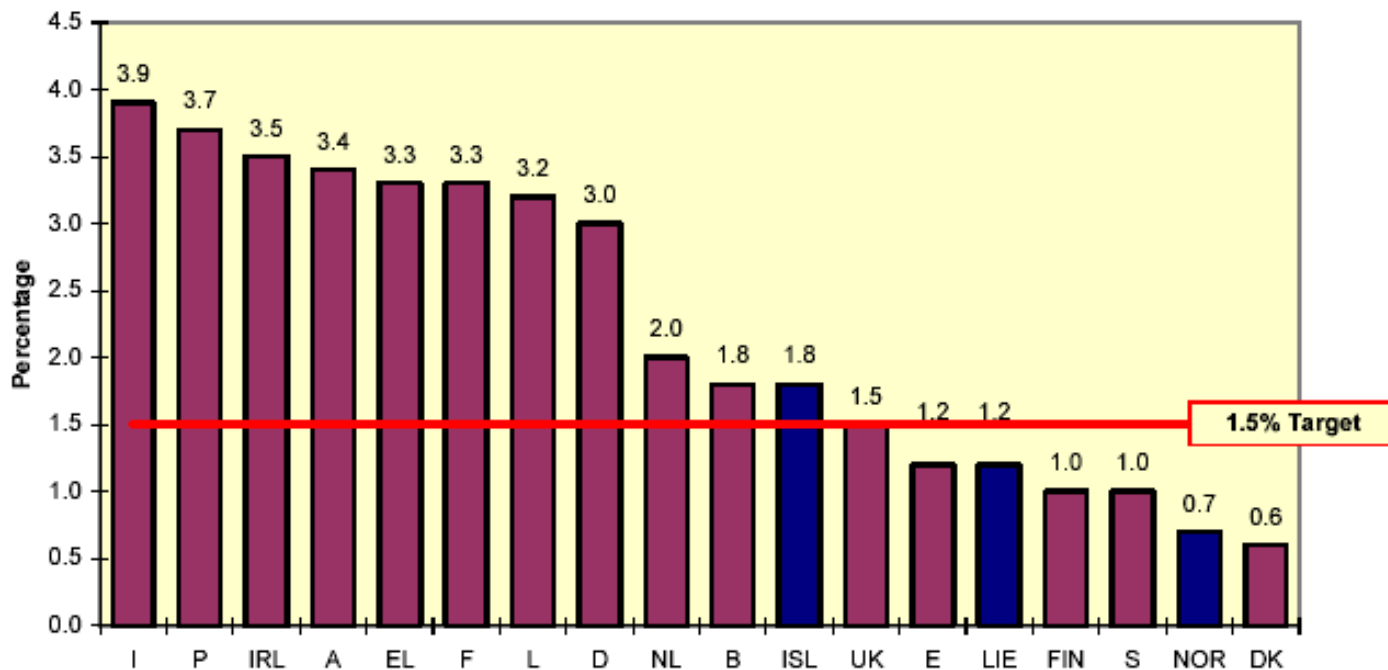

Implementering er viktig..

Scoreboard
mai 2003:

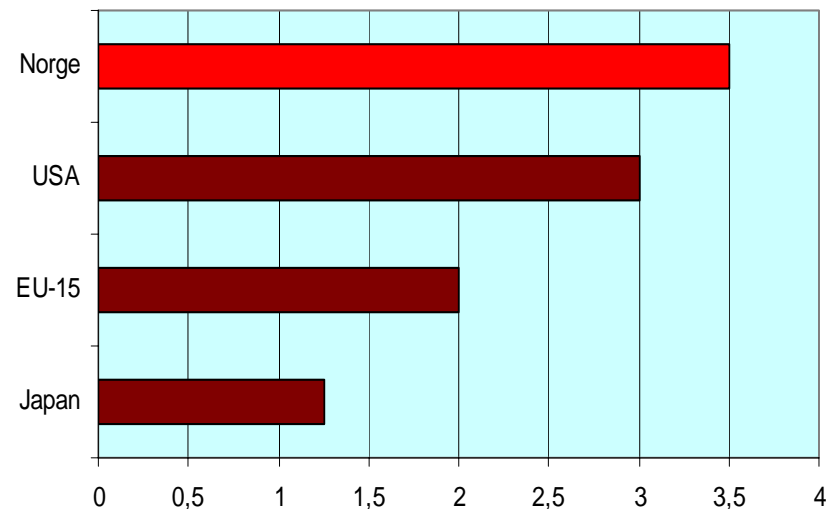
- Viktig å fortsette god trend
- Lavere gjennomføring betyr tapte muligheter for alle

EUs Lisboa-strategi

- Lavere økonomisk vekst enn USA (og Norge)
- Reformert – bl.a. liberalisering av energi-markedene, felles patent
- Medlemslandene skal lære av hverandre
- Målet om å bli verdens mest konkurransedyktige region synes langt unna
- Norge er tjent med at EU blir mer konkurransedyktig

Økonomisk vekst. Gjennomsnittlig årlig vekst i BNP 1990-2001 (%)

Kilder: European Competitiveness Report 2002; The Economist Intelligence Unit. Country Report Norway June 2003

EUs Lisboa-strategi – hva gjør Norge?

Rapport fra Nærings- og handelsdepartementet

- hva er EUs Lisboa-strategi og hvordan er den relevant for Norge?
- hva gjør regjeringen på de områder som Lisboa-strategien fokuserer på?
- EUs strukturindikatorer – hva sier de og hva er tallene for Norge?

Norsk tilnærming til Lisboa-strategien

- Positivt for norsk verdiskaping om EU lykkes
- Vi kan lære og bruke den som inspirasjonskilde
- Bør ikke kopiere EUs strategi ettersom norsk økonomi og næringsvirksomhet på viktige områder er forskjellig fra EUs
- Beste strategi er å utforme en nasjonal politikk tilpasset nasjonale utfordringer

Europa er viktig for norsk økonomi

- Norsk næringspolitikk har de samme mål som EUs næringspolitikk
- Europa er vårt marked
 - 76 % av eksporten og 70 % av importen
- EUs næringspolitiske veivalg har stor betydning for norsk næringsliv og norsk økonomi
 - Gjennomføring av Lisboa-strategien
 - Utvidelsen av EU
 - Euro-samarbeidet

